

tanulók jelentős része már a felvételi vizsgák során kirotálódik, míg az első osztályba bekerült diákoknak csak mintegy a fele jut el az érettségi vizsgáig. Nem csodálatos tehát, hogy a PÓLYA György által megkérdezett középiskolai tanárok között csak egyetlen egy olyan akadt, aki az egyetem által nyújtott pedagógiai képzetségével elégedetlen volt . . .

Nem kétséges, hogy a mi tanárképzésünkben a pedagógiai és pszichológiai elméleti és gyakorlati képzés összehasonlíthatatlanul kedvezőbb helyzetben van, és még kedvezőbb helyzetben lesz a reform után. Nekünk azonban — még egyszer hangsúlyozom — nevelőket kell képeznünk, akik *minden* diájkukkal szeretettel, elmélyülten és pedagógiai lelkiülettel foglalkoznak, és akik alapvető feladatuknak tartják, hogy a középiskoláink egyre szélesebbre tárt kapuin beözönlő tömegek számára az iskola elvégzését és a sokoldalú műveltség megszerzését biztosítsák. Ebből a szempontból tekintve természetesen a pszichológiai és pedagógiai elméleti képzés, valamint a hivatásra történő közvetlen gyakorlati kiképzés nálunk összehasonlíthatatlanul kedvezőbb helyzetben van, mint akár Svájcban, akár sok más kapitalista országban, és különösen rendkívüli jelentőségűnek kell mondani ebből a szempontból a tanárképzés öt esztendőre való felemelését és ezzel kapcsolatban a gyakorló év bevezetését (illetve visszaállítását). Rendkívül fontos azonban, hogy ebben az ötödik esztendőben a tanárjelöltek valóban teljes figyelmüket jövődi hivatásuk oktatási és nevelési feladataival való megismerkedésükre fordíthassák, hogy teljes személyiségükkel részt vegyenek a gyakorló iskolák életében. Éppen ezért nem lenne célszerű ebben az évben figyelmüket a hivatás feladatairól túlságosan sok szakmai megterheléssel elvonni. Így a szakdolgozat írását sem lenne szabad az ötödik esztendőre halasztani.

Ami az elméleti pedagógiai képzést illeti, az elméleti pedagógia összesen 6 „szemeszteróraban” való feldolgozása csak helyesíthető — aggályos viszont a tárgy tanításának a IV. félévben való megkezdése, mivel a tanárjelöltek figyelmét ekkor túlságosan is leköti a második év végén leteendő szigorlat. Helyes a szakdidaktikának a nyolcadik félévben való megkezdése is, azonban biztosítani kellene, hogy a szaktárgyak oktatási és nevelési problémáival valamilyen formában a gyakorló évben is foglalkozzanak a jelöltek — esetleg egyes meglátogatott órák szakdidaktikusok által vezetett megbeszélése, vagy szakdidaktikai szeminárium keretében. A továbbképzés tapasztalatai ugyanis azt mutatják, hogy tényleges, átélt pedagógiai és didaktikai problémái csak annak vannak, aki már maga is megpróbálkozott a tanítással. Feltétlenül szükséges lenne ezenkívül az V. évben egy olyan pedagógiai szemináriumnak a bevezetése, ahol a jelöltek a pedagógiai irodalom néhány klasszikusával saját olvasmányaik alapján is megismerkednének, illetve (és) bevezetést kapnának a pedagógiai kutatómunka metodikájába is; nagyfokú egyoldalúságot jelentene az, ha amíg szaktárgyaikkal mint alkotó tudományokkal is megismerkednek, addig a pedagógiai tudományok köréből képzésük csak „kész ismeretek” rendszerével ruházná fel őket.

Jóború Magda:

A jövődi pedagógusok pedagógiai képzését vizsgálva könnyen lép fel az ember maximalista igényekkel. Azt hiszem, hogy ennek az a magyarázata, hogy tulajdonképpen az volna az ideális állapot, ha minden tanár ugyanolyan színvonalú pedagógiai képzettséggel bírna, mint amilyen szaktárgyi képzett-

sége. Ez azonban lehetetlen, mert nem lehet minden tanár pedagógiai szakos is. Így azután az előtt a nehéz feladat előtt állunk, hogy meghatározzuk, hogy mi az az optimális pedagógiai képzés, ami öt év alatt két szaktárgy mellett nyújtható s megvizsgáljuk, hogy hogyan lehet a képzés anyagát és módszereit úgy megállapítani, hogy az adott keretek közt a legeredményesebb legyen.

A képzés rendkívül fontos ágának tartom a neveléstörténetet. Egyet-értek azokkal, akik a jelenlegi fél év helyett egy éves neveléstörténeti kollégiumot tartanak szükségesnek. Úgy gondolom azonban, hogy ennek az egy évnél (vagy végső esetben fél évnél) nem a stúdiumok végére, hanem elejére kellene kerülnie. Ez ellen a megoldás ellen azt az ellenvetést szokták tenni, hogy általános pedagógiai tájékozottság nélkül nem érthetők meg a neveléstörténet alapfogalmai s egész problematikája. Véleményem szerint azonban fordítva is áll, sőt még sokkal inkább áll a probléma. A szocialista nevelés alapfogalmai, egész problematikája történeti fejlődés eredménye, s e fejlődésnek legalább vázlatos ismertetése nélkül nem igen érthető meg. Fennforog a veszély, hogy történeti bevezetés hiányában a szocialista nevelés kategóriái s ezek összefüggési rendje a levegőben lógnak, s igazi értelmük nem fogható fel kellő mélységgel és világossággal. Szerintem a neveléstörténeti bevezetés nagyon megkönnyíti a szocialista pedagógia rendszerének a megértését. Bizonyára nem véletlen, hogy a marxista oktatásban is több éves tapasztalat után a filozófia-történeti bevezetés a tanulmányok élére került. Tekintettel arra, hogy volt idő, amikor a neveléstörténet bevezető, majd pedig záró kollégium volt, helyes volna a két periódus tapasztalatait elemezni, és komolyan megvizsgálni, hogy milyen előnyei és hátrányai vannak az egyik és a másik megoldásnak. Én a bevezető kollégiumtól a fent mondottakon túl még azt is várom, hogy felkelti vagy erősíti a pedagógiai érdeklődést azokban a hallgatókban, akikben igen erős a szaktárgyi érdeklődés. A pedagógiai eszmék, a köznevelési rendszerek és intézmények történeti fejlődésének még egészen vázlatos áttekintése is rendkívül érdekes; alkalmas arra, hogy a nevelés társadalmi viszonyoktól függő, azokkal együtt változó jellegét és jelentőségét felismertesse. Az egyes nagy pedagógiai gondolkodók és gyakorló pedagógusok eszméinek és tevékenységének is nagy a vonzóereje.

Helyesnek tartom, hogy az elméleti pedagógiai képzést gyakorlati foglalkozások, lélektani és pedagógiai megfigyelések kísérik. Az is feltétlenül helyes, hogy a gyakorlati munka nemcsak a tanítási órákra, hanem az órán kívüli nevelőmunkára, elsősorban az ifjúsági szervezetek munkájára is kiterjed. Úgy gondolom azonban, hogy az arányok megállapításánál szem előtt kell tartani, hogy az iskolai munkának a gerince a tanítási órákon folyó oktató-nevelő munka, s hogy ez az iskolai nevelésnek elméletileg és gyakorlatilag legjobban megalapozott területe, ahol leginkább biztosítható a tanárjelöltek szakszerű pedagógiai irányítása. Az egyéb területeken folyó megfigyelésekre annyi időt kell fordítani, amennyi pedagógiai fontosságuknak megfelel s amennyi megfelelő szakirányítással kitölthető.

Kiss Árpád :

Azok, akik az utóbbi évtizedben nem foglalkoztak az egyetemeken folyó pedagógusképzés problémáival, nem tudják pontosan értékelni mindazoknak a változásoknak a jelentőségét, melyek az előterjesztésben foglaltak. Feltehetően azt a legtöbbet jelentik, amit jelenleg az egyetemeken a szaktanul-